

94. møde

Onsdag den 25. maj 1994 kl. 13.00

Dagsorden:

1) *Forhandling om EF 1:*

Landbrugsministerens redegørelse af 13. maj 1994 om forslag til Rådets forordning om EF-sortsbeskyttelse (KOM(90)347), særligt med henblik på landmandens ret til at anvende udsæd af egen avl.

2) *Første behandling af lovforslag nr. L 260:*

Forslag til lov om sikring af røgfri miljøer i offentlige lokaler, transportmidler og lignende. Af sundhedsministeren (Torben Lund).

3) *Valg af 6 statsrevisorer og 6 stedfortrædere for tiden 1. oktober 1994 – 30. september 1998.*

Meddelelser fra formanden:

Anden næstformand (Grove):

Medlemmer af Folketinget Annette Just (FP), Kim Behnke (FP), Ole Donner (FP) og Pia Kjærsgaard (FP) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om beskatning af EU/EF-ansattes løn.

(Beslutningsforslag nr. B 99).

Arbejdsministeren (Jytte Andersen) har meddelt mig, at hun ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, at give Folketinget en skriftlig

Redegørelse om handlingsplan for nedbrydning af barrierer for beskæftigelse af indvandrere og flygtninge.

(Redegørelse nr. R 22).

Eksemplarer vil blive omdelt, og redegørelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Skriftlig fremsættelse af forslag:

Annette Just (FP):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om beskatning af EU/EF-ansattes løn.

(Beslutningsforslag nr. B 99).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager beslutningsforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 25/5 94 om handlingsplan for nedbrydning af barrierer for beskæftigelse af indvandrere og flygtninge.

(Redegørelse nr. R 22).

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Folketingsbeslutningen

Folketinget havde i foråret 1992 en racisme-debat, som mandede ud i folketingsbeslutning (B 65) af 18. juni 1992 om bedre integration og sikring af udlændinges retsstilling i Danmark.

Gennem beslutningsforslaget blev den daværende regering opfordret til at fremsætte forslag til en sammenhængende politik med henblik på at styrke indvandrernes integration og deres retsstilling som ligeværdige borgere med samme pligter og rettigheder som danskfødte.

Et af de initiativer, som indgik i beslutningsforslaget, var et udvalgsarbejde mellem arbejdsmarkedets parter, relevante ministerier og Indvandrerrådet. Udvalget, Barriereudvalget, fik til opgave at kortlægge, hvordan ekstraordinære barrierer i forbindelse med indvandreres og flygtninges beskæftigelse, erhvervsuddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet i øvrigt kunne nedbrydes.

Retsudvalgets betænkning til nr. B 65 præciserede, at det var et fælles ansvar for arbejdsmarkedets parter, de offentlige myndigheder og indvandrerne selv at fjerne de barrierer, der findes for deres integration på arbejdsmarkedet. I forlængelse heraf blev arbejdsministeren pålagt at fremlægge en handlingsplan.

[Arbejdsministeren]

På denne baggrund fremlægges en redegørelse for Folketinget indeholdende en handlingsplan, som har til formål at nedbryde eller reducere de ekstraordinære barrierer, som indvandrere og flygtninge møder i forbindelse med beskæftigelse, erhvervsrettede uddannelser og tilknytning til arbejdsmarkedet i øvrigt.

Barriereudvalget

I Barriereudvalget har deltaget repræsentanter for relevante ministerområder, som i dette tilfælde er Arbejdsministeriet, Undervisningsministeriet, Indenrigsministeriet, Socialministeriet (fra marts 1993 Indenrigsministeriet), Kulturministeriet (fra 25. januar 1993 Undervisningsministeriet) og Justitsministeriet (fra 25. januar 1993 Indenrigsministeriet). Videre har repræsentanter for arbejdsmarkedets parter (LO og DA), Indvanderrådet samt AMU- og AF-systemet deltaget. Mellempolkeligt Samvirke og Dansk Flygtningehjælp har været repræsenteret i udvalget med observatørstatus. Formandskabet er blevet varetaget af Arbejdsmarkedsstyrelsen.

Udvalget har i sit arbejde kortlagt den eksisterende indsats for at forbedre indvandreres og flygtnings arbejdsmarkedsintegration og konstateret en række barrierer i forbindelse med beskæftigelse, uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet, som viser, at indvandrere og flygtninge har særlige vanskeligheder, når der sammenlignes med danskere i almindelighed.

Barriereudvalgets arbejde sluttede i maj 1993 med udgivelse af en rapport, som på basis af kortlægningen indeholder en lang række forslag til initiativer.

I forhold til den indsats, som allerede eksisterer, har udvalget peget på, at der er behov for en særlig indsats inden for områderne

- gensidig kulturforståelse
- vejledning og uddannelse
- koordinering og samarbejde

Indvandrere og flygtninge har en markant højere ledighed end danskere, og de er ledige i længere tid, og værst er situationen for de unge og for kvinderne.

En væsentlig årsag til indvandrerens og flygtnings dårlige situation på arbejdsmarkedet er dels den generelt høje ledighed, dels at den teknologiske udvikling gradvis har reduceret det beskæftigelsesområde, som hidtil

har været dominerende for indvandrere og flygtninge. Der er derfor tale om stigende krav til almene og specifikke arbejdsmarkedskvalifikationer. Dertil kommer, at kravene til personlige kvalifikationer har været stigende gennem de senere år. Det drejer sig for eksempel om samarbejdsevner, ansvarsbevidsthed, fleksibilitet og planlægningssevner, som igen er knyttet tæt sammen med dansksproglige kvalifikationer.

Som udgangspunkt er der imidlertid behov for en større gensidig kulturforståelse, hvis indsatsen skal virke.

Den større ledighedsrisiko, som indvandrere og flygtninge har, er nemlig ikke altid kun et resultat af manglende kvalifikationer. Indvandrere og flygtninge, som har tilegnet sig de formelle kvalifikationer, har sværere ved at klare sig på arbejdsmarkedet end danskere. Problemet kan formentlig ikke løses ved at fylde endnu flere kvalifikationer på. Derfor skal der arbejdes med holdninger og gensidig kulturforståelse. Holdninger er meget stabile og svære at ændre, den bedste måde er gennem gode eksempler. Derfor skal der være mulighed for, at initiativrige personer eller foreninger tager initiativer, der kan fremme den gensidige kulturforståelse i en lokal sammenhæng.

Herudover er der behov for en særlig indsats inden for vejledningsområdet, hvor det må sikres, at indvandrere og flygtninge får tilstrækkeligt ud af den vejledning, som tilbydes. Vejledningen skal sikre, at der kan bygges bro mellem indvandrerens og flygtnings medbragte kvalifikationer og det danske arbejdsmarked.

Allerede i dag er der mange initiativer i gang over for indvandrere og flygtninge, både inden for vejledningsområdet og inden for undervisningsområdet. Det er dog et gennemgående problem, at der ikke sker en koordinering af og et samarbejde om indsatsen, hvorved muligheder for en samlet og fælles planlægning, der kan binde indsatsen sammen og sikre en optimal udnyttelse af ressourcerne, forspildes. Også mulighederne for gensidig inspiration i arbejdet udnyttes ikke tilstrækkeligt. Koordination og samarbejde bør derfor forbedres.

Handlingsplanen**Målsætning**

Handlingsplanen har som overordnet målsætning at

[Arbejdsministeren]

- forbedre indvandreres og flygtninges situation på arbejdsmarkedet og derved ligestille dem med danskere med hensyn til ledighedsrisiko og arbejdsmarkedschancer,
- indvandrere og flygtninge får samme muligheder for at modtage de tilbud, som er etableret i vejlednings- og uddannelsessystemerne,
- indvandrere og flygtninge sikres de nødvendige og relevante arbejdsmarkeds kvalifikationer, og at deres mobilitet på arbejdsmarkedet styrkes,
- fremme en gensidig kulturforståelse mellem indvandrere/flygtninge og danskere,
- indvandreres og flygtninges medbragte kvalifikationer udbygges og suppleres, så de tilpasses kravene på det danske arbejdsmarked.

Målgruppe

Med indvandrere tænkes i denne handlingsplan fortrinsvis på personer fra tredjelande med opholds- og arbejdstilladelse, idet det er dem, der har de største aktuelle problemer på det danske arbejdsmarked. Indvandrere fra andre lande kan efter behov få del i indsatsen. Flygtninge omfatter de flygtninge, der har fået asyl, opholds- og arbejdstilladelse i Danmark. Disse grupper omfatter ca. 40.000 personer. Hertil kommer indvandrere fra tredjelande, som har opnået dansk statsborgerskab. Handlingsplanen skelner dog ikke mellem indvandrere, der har søgt og opnået dansk statsborgerskab, og andre indvandrere.

Handlingsplanen omfatter forslag for både ledige og beskæftigede indvandrere og flygtninge, idet indvandrere og flygtninge blandt de beskæftigede hører til en gruppe, der i særlig grad er truede af ledighed.

Kort om forslagene

Udgangspunktet for forslagene i handlingsplanen er, at vægten lægges i de ordinære systemer suppleret med en særlig indsats, hvor det skønnes nødvendigt. Det er vigtigt at slå fast i denne forbindelse, at der allerede i dag eksisterer en lang række tiltag med det formål at forbedre mulighederne for integration af indvandrere og flygtninge på det danske arbejdsmarked.

Samlet set er der derfor tale om en lang række forslag, som supplerer den indsats, som al-

lerede foregår. Der findes ikke én færdig løsning på problemerne, men der må sættes ind på mange fronter.

Handlingsplanen indeholder som nævnt forslag til forbedring af den eksisterende indsats på områderne gensidig kulturforståelse, vejledning, uddannelse og beskæftigelse.

Dertil kommer forslag til en forbedret koordinering og et bedre samarbejde om indsatsen. Forslagene falder inden for Arbejdsministeriets og Undervisningsministeriets områder.

Med ikrafttræden af arbejdsmarkedsreformen den 1. januar 1994 er der stillet nye redskaber og muligheder til rådighed for bekæmpelse af ledigheden, muligheder, som er til rådighed for såvel indvandrere/flygtninge som for danskere. Reformens vægt på en tidlig og behovsorienteret indsats vurderes at få stor betydning, også for indvandreres og flygtninges situation på arbejdsmarkedet.

En del af Undervisningsministeriets forslag indgår i forslag til ændring af lov om undervisning af voksne indvandrere (nr. L 136), som er vedtaget af Folketinget den 19. maj 1994. De enkelte forslag præsenteres kort nedenfor.

Et 2-årigt forsøg

Handlingsplanen er et forsøg, som strækker sig over 2 år, 1994 og 1995, hvorefter indsatsen vil blive evalueret, så der skabes et grundlag for at vurdere, hvordan indsatsen fremover skal tilrettelægges. De forslag i handlingsplanen, som ikke forudsætter planlægning og udvikling, sættes i værk umiddelbart. De forslag, som forudsætter planlægning, sættes i værk senest 6 måneder senere.

Økonomiske konsekvenser af handlingsplanen

De samlede udgifter til handlingsplanen beløber sig til ca. 59 mio. kr. i 1994 og knap 84 mio. kr. i 1995. Arbejdsministeriet kan af satsreguleringspuljen disponere over 15 mio. kr. i 1994 og 20 mio. kr. i 1995 til dette formål.

Oversigt over forslagene**I. Gensidig kulturforståelse**

1. For at fremme en gensidig kulturforståelse og dermed forbedre indvandreres og flygtninges integration på arbejdsmarkedet afsættes en pulje til aktiviteter og informationsmateriale.

[Arbejdsministeren]**II. Vejledning****2. Arbejdsformidlingens personale skal efteruddannes**

Arbejdsformidlingens personale skal gøres bedre til at informere, vejlede og formidle indvandrere og flygtninge til arbejde og uddannelse.

3. Håndbog

De medarbejdere, som har at gøre med indvandrere og flygtninge, skal have en håndbog om tilbud, regler og oplysninger om indvandreres og flygtninges baggrund.

4. Tolke på Arbejdsformidlingen

Sprogbarrierer under den første kontakt med Arbejdsformidlingen skal overvindes ved hjælp af tolke med viden om arbejdsmarkedsforhold.

5. Medbragte kvalifikationer skal udnyttes

Arbejdsformidlingen skal kunne vurdere indvandreres og flygtninges medbragte kvalifikationer, så de kan placeres bedre i uddannelsessystemet eller på arbejdsmarkedet.

6. Vejledningskurser med tolk

Indvandrere og flygtninge skal have mulighed for særlige inspirationskurser med tosproget lærer eller tolk, som skal motivere dem til jobtræning og uddannelse.

7. Indvandrere skal have vejledning på lige fod med flygtninge

Den særlige uddannelsesvejledning, som AMU tilbyder flygtninge, skal nu også tilbydes indvandrere.

8. Vejledning også på sprogskolerne

Deltagerne på sprogskolerne skal også have uddannelses- og erhvervsvejledning.

III. Uddannelsesindsatsen**9. Flere udbydere af danskundervisningen**

Kredsen af udbydere af danskundervisningen udvides med henblik på, at flere uddannelsesinstitutioner skal have mulighed for at udbyde den grundlæggende danskundervisning for voksne, især i udslusningsfasen, for derved at lette overgangen til videreuddannelse og beskæftigelse.

10. Flere indvandrere skal lære dansk

Amterne skal gøre en ekstra indsats for at indvandrere og i særlig grad de nye familie-sammenførte benytter sig af den grundlæggende danskundervisning for voksne.

11. Forsøg med skolekompenserende fag

I årene 1994 og 1995 afsættes en bevilling til forsøg med bl.a. undervisning af indvandrere med ingen eller kun kort skolebaggrund i fag som f.eks. matematik, historie, biologi og mere almene, tværfaglige, daghøjskolelignende aktiviteter.

12. Kompetencegivende AMU-kurser til indvandrere

Der udbydes kompetencegivende AMU-kurser med integreret danskundervisning for indvandrere i lighed med de kurser, som allerede i dag tilbydes flygtninge. Også AMU's uddannelses- og erhvervsforberedende kurser skal åbnes for indvandrere.

13. Forsøg med lange arbejdsmarkedsuddannelser

Der gennemføres forsøg med en langvarig kompetencegivende arbejdsmarkedsuddannelse for ledige indvandrere og flygtninge. Mindst ét af forsøgene forbeholdes kvinder.

14. En særlig indsats på erhvervsskolerne

Erhvervsskolerne skal have bedre muligheder for at tilrettelægge den første skoleperiode, så den er tilpasset indvandrere og flygtninge. De særlige introduktions- og kompetenceafklarende forløb for flygtninge bør udvides til også at omfatte indvandrere. Lærerne bør have styrket mulighederne for efteruddannelse i gensidig kulturforståelse.

IV. Utraditionelle beskæftigelsesprojekter**15. Utraditionelle projekter**

Der skal være mulighed for at støtte de mere utraditionelle beskæftigelses- og uddannelsesprojekter for indvandrere og flygtninge, som ofte hænger på engagerede ildsjæle og ad hoc-prægede finansieringsmuligheder.

16. Evaluering af utraditionelle projekter

De projekter, som er gennemført indtil nu, skal evalueres for at samle erfaringer til kommende projekter.

[Arbejdsministeren]

V. Koordinering af indsatsen

17. Faste regionale rammer

Den regionale koordinering af den samlede indsats for at forbedre arbejdsmarkedsindsatsen for indvandrere og flygtninge skal forankres i de regionale arbejdsmarkedsråd.

18. Samarbejde og koordinering af vejledningen

Samarbejdet og koordineringen af vejledningsindsatsen lokalt skal styrkes.

Den første sag på dagsordenen var:

1) *Forhandling om EF 1:*

Landbrugsministerens redegørelse af 13. maj 1994 om forslag til Rådets forordning om EF-sortsbeskyttelse (KOM(90)347), særligt med henblik på landmandens ret til at anvende udsæd af egen avl.

(Redegørelsen anmeldt 17/5 94. Redegørelsen givet 17/5 94. Meddelelse om forhandling 17/5 94).

Forhandling

Dorte Bennedsen (S):

I januar 1991 havde Folketinget en debat om EF's direktivudkast om beskyttelse af bioteknologiske opfindelser, og meget mod den daværende regerings vilje sluttede debatten med en dagsorden, der som betingelse for Danmarks tiltræden af direktivet satte en række krav, herunder at der kom et udtrykkeligt forbud mod produktpatent på dyr, at reglerne om beskyttelse af bioteknologiske opfindelser på planteområdet blev udformet sådan, at landmandens ret til at så egen høst uden licensbetaling ikke blev begrænset, og at ulandenes interesser tilgodeses.

Ved den lejlighed hævdede ordførerne for de daværende regeringspartier og den daværende industriminister, at vedtagelsen af en sådan dagsorden ville føre til al landsens ulykker og i hvert fald ville betyde, at Danmark satte sig komplet uden for indflydelse, og at alting ville blive afgjort hen over vores hoveder. Der var ikke sparet på de store ord.

Dagsordenen blev vedtaget med stemmer fra Socialdemokratiet, SF og Kristeligt Folkeparti – de tre partier, der havde fremsat den – og så

også fra Det Radikale Venstre. Men ulykkerne udeblev faktisk. Tværtimod har den mellemliggende tid været brugt til en fortsat drøftelse af direktivindholdet. Og det er da også interessant at se, at under forhandlingsforløbet har Europa-Parlamentet støttet det danske krav om, at landmandens krav om at bruge egen udsæd ikke måtte begrænses.

Hele processen er nu endt med, at man i december 1993 fremlagde et kompromisforslag, hvorefter brug af egen udsæd tillades for alle kornsorter, for raps og kartofler og for visse andre arter. Kompromiset indebærer så, at der skal betales en mindre royalty, dog således at det, man kalder små landbrugere – det vil i Danmark sige landbrug på omkring 17-18 ha – fritages for denne betaling. Man har også accepteret et forbud mod dobbeltbeskyttelse. Det vil sige, at planter, som beskyttes under direktivet, ikke kan patenteres, og de kan heller ikke opretholde et tidligere patent.

At EF beslutter sig for et sådant dobbeltforbud, er også vigtigt. Det findes nemlig ikke i UPOV-konventionen, som en række af EF-landene ønsker at ratificere, og som Danmark jo har underskrevet, men endnu ikke ratificeret. Men der er ikke tvivl om, at når EF-landene har forbudet, så vil det også smitte af på andre landes regelsæt, og det vil være med til at sikre, at planter fortsat bliver beskyttet efter reglerne for plantenyhedsbeskyttelse og ikke efter patentregler, og det vil helt utvivlsomt være til gavn for ulandene.

Som det fremgår af det, jeg har sagt her, er vi i Socialdemokratiet godt tilfredse med, at vi i sin tid satte kravene, og vi er også godt tilfredse med de forhandlingsresultater, det er lykkedes at opnå.

Til sidst skal jeg så blot takke for den procedure, der er anvendt. Sagen er jo, at rent formelt kunne beslutningen om at tilslutte sig kompromisforslaget være taget i Markedsudvalget, men i betragtning af hele sagens forhistorie finder vi det rigtigt, at ministeren har givet en redegørelse og derved har givet Folketinget lejlighed til på ny her i salen at tage stilling til direktivudkastet.

Vi kan som sagt tilslutte os det.

Rønholt (KF):

Jeg vil også sige tak for redegørelsen, som jo alt i alt er blevet grundigt belyst i Markedsud-